

N:o 140.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 22 maj 1908.
— — — — Andra Kammaren den 22 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen angående ifrågasatt ändring
af 5 § 2 och 3 mom. tryckfrihetsförordningen.*

(Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 18.)

Till Konungen.

Inom Riksdagen har enskild motionär väckt förslag om ändring uti 5 § 2 och 3 mom. tryckfrihetsförordningen i syfte att undanröja bristerna i nu gällande bestämmelser rörande tryckfrihetsjuryns organiserande.

Att vår nu gällande tryckfrihetsförordning är behäftad med stora brister, därom torde icke någon meningsskiljaktighet råda. De många försök, som tid efter annan blifvit gjorda att åstadkomma en allmän revision af denna lag, vittna tillräckligt tydligt därom. Att dessa försök icke ledt till något resultat, torde hufvudsakligen hafva berott på svårigheten att framlägga ett reformprogram, hvarom enighet kunnat vinnas. Synnerligen talrika hafva också de förslag varit, hvilka åsyftat att partiellt förbättra denna grundlag.

Bland de bestämmelser i tryckfrihetsförordningen, hvilka framstå såsom mest bristfälliga, torde förvisso de vara att räkna, som röra rättsgången i tryckfrihetsmål, och främst de, som afse juryn.

Enligt nu gällande bestämmelser bildas jury i tryckfrihetsmål på det sätt, att parterna utse hvar sina fyra och domstolen fem i staden, där målet anhängiggöres, eller inom länet boende, för medborgerlig dygd väl kända personer. Sedan dessa blifvit af domstolen förklarade ojäfvige, äger hvardera parten utan anförda skäl utesluta en bland de af vederparten och en bland de af domstolen nämnda, så att antalet af juryns ledamöter blifver nio.

Att dessa bestämmelser äro föga ägnade att åt vår jury gifva de egenskaper, som erfordras för att densamma skall motsvara sin uppgift, torde vara uppenbart. Riksdagen är också af den mening, att en revision af dessa stadganden är i hög grad af behovet påkallad. Då man från domstolens pröfning undantagit och till en särskild jury hänskjutit frågan om åtalad skrifts brottslighet, har anledningen härtill i främsta rummet varit, att man ansett tryckfrihetsmålen ofta vara af den natur, att man ej hos en domstol kunde vänta det hänsynstagande till samtliga i målet föreliggande omständigheter, och särskildt till den åtalade skriftens syfte, som hos en för målets bedömande särskildt tillsatt nämnd af förtroendemän. Att emellertid detta syfte med vår tryckfrihetsjury icke kunnat fullt vinnas, torde vara uppenbart. De af parterna valda jurymännen uppfatta ofta sin ställning såsom talemän för den part, som utsett dem, och icke såsom opartiske domare. Deras röstgifning torde ock i många fall vara förutbestämd. Vid sådant förhållande blifva, såsom ock af motionären framhållits, de af domstolen utsedda ledamöternas röster de afgörande. Ett så starkt inflytande för domstolen synes vara mindre välbetänkt, särskildt då man tager hänsyn till icke blott att domstolen själf skall fälla slutlig dom i målet utan äfven att jurymän för hvarje mål utses först sedan själfva rättsförhandlingarna ägt rum.

Riksdagen vill också särskildt fästa uppmärksamheten på svårigheten att, därest part tredskas, öfverhufvud få en jury till stånd. I tryckfrihetsförordningen finnas nämligen inga som helst bestämmelser om huru förfaras skall, därest part vägrar att begagna sig af sin rätt att nämna och utesluta jurymän eller begagnar sin nämningsrätt på sådant sätt, att en jury konstituerande uppskjutes i det oändliga. Det ligger sålunda i en parts skön att undandraga sig allt straff genom att omöjliggöra den för lagens tillämpning nödiga proceduren. Ett dylikt förhållande måste naturligen betecknas såsom en synnerligen betänklig brist i gällande bestämmelser.

Ehuru Riksdagen sålunda finner uppenbart, att en fullständig om-

arbetning af bestämmelserna rörande juryns organisation är af nöden, har Riksdagen dock icke ansett sig kunna bifalla det af motionären framlagda förslag. Enligt detsamma skulle juryn bildas på det sätt, att dess ledamöter för hvarje särskildt mål uttages genom lottning inom jurymannakårer, som af landsting eller stadsfullmäktige i de städer, hvilka ej i landsting deltaga, årligen utses. Parterna skulle endast vara bibehållna vid viss utslutningsrätt. För den händelse part underlåte att begagna sig af denna sin rätt, skulle utslutning ske genom lottning. Vidare skulle juryman, som förfallolöst uteblefve, drabbas af ansvar. Ehuru förslaget att införa en ständig jurymannakår synes Riksdagen i flera hänseenden vara förtjänt af beaktande, har Riksdagen dock icke kunnat öfvertygas om att det sätt, hvarpå motionären sökt att lösa detta spörsmål, innefattar en tillfredsställande lösning af detsamma. För ett slutgiltigt omdöme i denna så ytterst betydelsefulla, men svårlösta fråga, fordras en omfattande och grundlig utredning. Då en dylik utredning icke föreligger, har Riksdagen ansett frågan böra hänskjutas till Eders Kungl. Maj:ts förberedande behandling.

På grund af hvad Riksdagen sålunda anfört, får Riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning, huru bristerna i nu gällande bestämmelser rörande tryckfrihetsjuryns organiserande skola kunna afhjälpas, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag till ändringar och tillägg i tryckfrihetsförordningen, hvartill nämnda utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 22 maj 1908.

Med undersåtlig vördnad.
